

Evaluatie en aanbevelingen Schoonmaakfonds bemoeizorg

Gemeente Helmond, september 2010

Doel en uitgangspunten schoonmaakfonds

Medio 2008 is in lijn met het verzoek van de gemeenteraad - neergelegd in de raadsmotie Witte Tornado - het Schoonmaakfonds bemoeizorg gestart. Het doel van dit fonds is het direct laten schoonmaken van (zeer) ernstig vervuilde woningen van zorgwekkende zorgmijders, waardoor aangeboden hulpverlening meer kans van slagen krijgt. Uiteindelijk moet dit ertoe leiden dat de (geestelijke) gezondheidssituatie van deze inwoners verbeterd, woonoverlast en een herhaling van de woonvervuiling wordt tegengegaan.

Het college heeft eenmalig €50.000,- in het door de GGZ Oost Brabant beheerde Schoonmaakfonds bemoeizorg gestort. Met het beschikbaar stellen van dit budget besloot het college daarnaast tot een evaluatie over de resultaten voor 2011.

Met de uitvoerder van het fonds zijn de volgende afspraken gemaakt:

1. Het fonds wordt enkel ingezet voor Helmondse huishoudens behorende tot de doelgroep van het team Bemoeizorg waarvan de woning (zeer) ernstig vervuild is en die niet in staat zijn de schoonmaakkosten te dragen;
2. Het team Bemoeizorg bepaalt in overleg met de cliënt hoe de woning wordt schoongemaakt (door een privaat schoonmaakbedrijf, met hulp van het sociaal netwerk en huur van bijvoorbeeld een container, et cetera). Daarbij streven de partijen naar een zo groot mogelijke inbreng van de cliënt en een beperking van de schoonmaakkosten;
3. De kosten worden betaald uit het schoonmaakfonds dat beheerd wordt door de GGZ Oost Brabant regio Helmond.
4. Het team Bemoeizorg maakt met de cliënt afspraken over het schoonhouden van de woning. Indien de cliënt hiertoe niet zelf in staat is, beziet bemoeizorg het eventuele sociale netwerk (mantelzorg) of achterliggende voorzieningen zoals huishoudelijke verzorging.
5. GGZ Oost Brabant regio Helmond onderzoekt gedurende het project samen met de gemeente mogelijkheden tot structurele financiering van het fonds.
6. De niet bestede middelen uit het Schoonmaakfonds Bemoeizorg worden na afronding van het project aan de gemeente Helmond terugbetaald.

Resultaten

In onderstaande beschrijven we de resultaten van het fonds.

Bereik

In de periode juli 2008 tot en met juli 2010 zijn in totaal 19 Helmondse cliënten door het team bemoeizorg bezocht waarbij sprake was van (ernstige) woningvervuiling. Vervolgens is er volgens de vooraf afgesproken criteria tewerk gegaan. Dit heeft onderstaande resultaten opgeleverd (zie tabel).

Resultaat	Aantal
Inzet schoonmaakfonds volgens criteria	3
Geen inzet fonds: woning schoongemaakt met client	3
Geen inzet fonds: woning schoongemaakt met sociaal netwerk en client na aandringen van het team bemoeizorg	6
Geen inzet fonds, schoonmaak door thuiszorg en client	2
Geen inzet fonds vanwege strikte criteria, onvoldoende draagvlak client voor andere opties	5
Totaal	19

Driemaal is het fonds ingezet volgens de vooraf gestelde criteria. Daarnaast bleken de medewerkers van het team veelal andere oplossingen te vinden om de woning schoon te maken, bijvoorbeeld door de client zelf, diens netwerk of ander professionals in te zetten.

Vijfmaal lukt het niet de client te verleiden om de woning schoon te maken. De cliënt had onvoldoende animo om van het fonds gebruik te maken, noch op andere wijze de woning schoon te (laten) maken. Naar inschatting van het team Bemoeizorg speelde de criteria rond het fonds en de aard van de doelgroep daarin een rol. Met name de verwachting om de rol van de vervuiler zo groot mogelijk te laten zijn, het maken van duidelijke afspraken om nieuwe vervuiling te voorkomen en de kosten indien mogelijk op de vervuiler te verhalen (en uit het fonds voor te schieten) bleken drempels.

De aard van de doelgroep speelt hierbij een grote rol. Het gaat om mensen die ver van de samenleving staan en het vertrouwen in deze samenleving en in professionals zijn kwijtgeraakt. Daarbij zijn onconventionele methoden vaak effectiever dan een werkwijze gebaseerd op verwachtingen vooraf en het maken van afspraken.

Kosten

De totale kosten voor het schoonmaken van de drie woningen bedroegen niet meer dan €1.000 per cliënt. De betrokken cliënten waren onvoldoende daadkrachtig om deze kosten te dragen. Het saldo van het fonds bedroeg medio 2010 ruim hierdoor nog ruim €47.000.

Vervolg cliëntondersteuning

In alle gevallen is na het schoonmaken van het fonds contact gehouden met de client en verdere ondersteuning en of zorg aangeboden. Tevens zijn afspraken gemaakt over het schoonhouden van de woning. Er is geen sprake van terugval tot ernstige vervuiling van de woningen, mogelijk wordt dit positieve resultaat behaald doordat het team bemoeizorg het contact aanhoudt. Daarmee is de oorspronkelijke doelstelling van het fonds gerealiseerd.

Samenwerking Zorgpoort

De Gemeentelijke Zorgpoort heeft een rol in de toeleiding van cliënten naar het bemoeizorgteam. Ook in gevallen van ernstige vervuiling kan de Zorgpoort van de werkzaamheden van het team en de inzet van het fonds gebruik maken. In de praktijk blijken de gehanteerde criteria om voor het fonds in aanmerking te komen een drempel. Bovendien ervaart de Zorgpoort de inzet van het team als een extra schakel in de aanpak van ernstige woningvervuiling, die de slagvaardigheid inperkt.

Een inventarisatie van situaties van vervuiling bij de Zorgpoort tot nu toe levert de volgende aantallen op. In dit jaar tot nu toe zijn er zes situaties geweest waarbij sprake was van ernstige vervuiling.

In twee situaties is naar het bemoeizorgteam toegeleid, maar is niet daadwerkelijk met bemoeizorg gestart, gelet op de drempel die er voor de betreffende zorgvragers bleek te zijn. In een van deze situaties is alsnog een grondige schoonmaak gehouden, waarvan de kosten uit het budget Persoonlijke Ondersteuning zijn betaald. Daarnaast is bij de andere situaties een oplossing gevonden zonder dat er aanleiding/noodzaak was voor inzet van een bemoeizorg traject. Hierbij is sprake van een ander vervolgtraject doordat bijvoorbeeld de thuiszorg of andere hulpverleningsorganisaties. Door deze organisaties zijn ook nadere afspraken met de bewoners gemaakt voor het schoonhouden van de woning in de toekomst.

Aanbevelingen

De resultaten van het schoonmaakfonds zijn met de uitvoerders en gemeentelijke Zorgpoort besproken. De beschikbaarheid van het schoonmaakfonds heeft voor beiden een meerwaarde. Van een optimale benutting van het fonds is echter geen sprake.

Op grond van de evaluatie zijn de volgende aanbevelingen te noemen:

Continueren

De beoogde doelstellingen van het fonds zijn gerealiseerd, waardoor het legitiem is het fonds te continueren. We stellen wel voor om met de GGZ (het team bemoeizorg) structureel overleg te voeren over de resultaten. Dit kan opgepakt worden in de cyclus van het Wmo Subsidieprogramma en de daaraan gekoppelde jaarverslagen en kwartaalrapportages. Op dit moment schatten we in dat het fonds toereikend is voor de komende tien jaar. Het voornemen om het fonds aan te vullen met externe financiering (zie afspraak 5) blijft van kracht.

Criteria wijzigen en budget overhevelen naar Zorgpoort

Het schoonmaakfonds is enkele malen niet ingezet vanwege de strikte criteria, zoals het streven om de kosten door de client terug te laten betalen, de vraag aan cliënten en het sociaal netwerk om zelf

mee te helpen bij de schoonmaak of de verwachting dat de bewoner hulpverlening aanvaardt. In een aantal casussen is hierdoor vervolgens de woning niet schoongemaakt of is op voorhand naar andere oplossingen gezocht.

De kracht van het fonds is juist het verleiden van zorgmijders om vervolghulpverlening te accepteren. De kans op verleiding neemt toe als we de criteria tot de toegang verlagen. Een vrijblijvend aanbod leidt tot (meer) vertrouwen in de hulp. We sluiten niet uit dat na het onvoorwaardelijk aanbieden van de schoonmaak, cliënten alsnog hulpverlening aanvaardden, een deel van de kosten betalen en/of helpen bij de schoonmaak.

We stellen dan ook voor om de uitvoerders van het team bemoeizorg toe te staan om het fonds aan de 'voorkant' zonder voorwaarden in te zetten. Daarbij bieden we de ruimte om ook woningen schoon te maken van cliënten van de Zorgpoort waarbij op voorhand geen sprake lijkt van meervoudige problematiek. Het gaat dan om bijvoorbeeld om cliënten die in aanmerking komen voor huishoudelijke verzorging.

We verwachten wel dat het bemoeizorgteam per client bijhoudt welke argumenten er waren voor het al dan niet zelf betalen van de kosten, medewerking bij het schoonmaken van de client zelf en het sociaal netwerk en de wijze waarop het vervolgtraject (soort hulpverlening en afspraken over schoonhouden woning) eruit ziet.

De financiële ruimte in het fonds laat toe om de criteria te versoepelen. Het huidige beschikbare budget is ruim. Bovendien verwachten we niet dat het aanpassen van de criteria, er direct toe leidt dat het fonds uitgeput raakt. Mocht er een plotselinge toename in het gebruik zijn, dan heroverwegen we dit standpunt.

Om de mogelijkheden van het fonds voor de gemeentelijke Zorgpoort te vergroten, stellen we voor om het fonds volledig over te hevelen naar de Zorgpoort. Momenteel resteert een bedrag van ongeveer € 47.000,- in het fonds en dat budget is zodoende maximaal beschikbaar. De Zorgpoort kan het fonds vervolgens flexibel en accuraat inzetten, in overleg met de MAATwerkers of eventueel een zorgaanbieder en het beheer ervan uitvoeren. De GGZ kan met een maximum van € 1.500,- per casus en tot een plafond van € 30.000,- per jaar bij de Zorgpoort factureren.